

TIBOR GYÖRGY

Ne tovább!

Quo vadis homo!
Közgazdasági tanulmány

- 1938 -

Minden jog fenntart vs.

Utánnnyomás, még kivonatosan is, csak a forrás
megjelölésével van megengedve

Hauptmann György nyomása Budapest, VT., Szív-u. 43. Tel: 1881.

„A termelőeszköz felhasználása és a munka honpolgári kötelezettség, s az egyén csak akkor részesülhet az alkotmány védelmében, ha e kötelességeinek eleget tesz s saját-maga s egyúttal a köz javára dolgozik.“

Weimar — 1921.

Előszó
Ne tovább!
Megbolondult a világ

1918-ban végződött a 4 évig tartó nagy világöldöklés. A háború után mindenki szentül meg volt győződve, hogy soha többé háború nem lesz. Legalább is belátható ideig. Például 100 évig. És erre 17 évvel később olaszok és abesszinek egy évig ölték egymást. Ténylegesen ez az abesszin háború még ma sem fejeződött bé.

Ha volna földöntúli számonkérés és ha eljönne az ítéletnap, akkor ez olyan nagy bűne lenne Mussolininek, amit nem tudna ellensúlyozni még azzal a sok építő és konstruktív munkával sem, amit másfél évtized alatt két-séggkívül kifejtett az olasz nép érdekében.

Spanyolországban egy év óta ég a tűz. A nagyhatalmak vigyáznak rá, hogy ki ne aludjon.
Eddigi eredmény: 1 millió halott, 600 ezer hadiözvegy és 2 millió hadiárvd

A pénzről és a munkáról most nem beszélünk, mert az emberélet mellett az nem számít. Spanyolország tulajdonképpen nincs többé. Mire elhalkulnak az ágyuk ott kő-kövön nem marad.

Ami Spanyolországban folyik az a XX. század szégyene.

Kínában és Japánban emberek milliói készülnek egymásra rontani. Semmi sem olyan olcsó ott, mint az emberélet.

Németországban Hitler az egész keresztény egyháznak üzent hadat.

Oroszországban egy üldözési mániában szenvedő örültnék a kezében van a hatalom. Elátkozott és szerencsétlen az orosz nép. Évszázadokig nyögtek és fuldokoltak a cári önkényuralom alatt és utána az emberi értéket nem ismerő borzalmas bolsevizmust kapták.

Európa közepén, egy csomó kis állam: a Duna-medence államai. Békében élhetnének egymás mellett, egymásra vannak utalva. így diktálnák ezt a természetes határok, a logika és az észszerűség. És ehelyett: folyton csak acsarkodnak egymás ellen, féltékenykednek, rémeket látnak, mesterséges gátakat emelnek és nem utolsó sorban eladósodnak.

És mit látunk másutt? Ott ahol látszólag béke van? Feketén füstölög a fegyvergyárak kéménye. Éjjel, nappal teljes kapacitással gyártják a puskát, ágyút, gépfegyvert. Földalatti titkos hangárokból készen várnak a bombavető repülőgépek ezrei. Tudós vegyészek pusztító, ölő, sorvasztó gázok összetételeivel experimentál-

nak. A trafikosok gázmaszkeladásra kérik engedélyt. A szülők gyermekeik részére játékszerű tankot és srappelt vásárolnak. Önagsága pincsikutyáját gázálarccal szereli fel. A világbékét garantáló népszövetség komolytalan, üres keret lett.

A béke 19-ik esztendejében a háborús iparoknak olyan világkonjunktúrájuk van, hogy ha az emberek az utolsó pillanatban sem kapnak észbe, az utolsó pillanatban sem tanulják meg szeretni egymást, akkor nem csak az pusztul el, amint apáink, nagyapáink építettek, hanem annál is sokkal több: az embereknek egymásban való hite és egymás megbecsülése.

A háborús iparok hatalmas konjunktúrája nem csak politikai szempontból veszélyes, azért mert főforrása a háborús lehetőségeknek, hanem gazdaságilag is katasztrofális lehet.

Fogyasztásra alkalmatlan cikkek termelésének természetes következménye a fogyasztási javakban való elszegényedés. A különböző országok fegyverkezéséhez szükséges milliárdokat csak újabb és újabb adók kivetésével tudják előteremteni, ami az utolsó húrig feszíti az adófizető polgárságok teherbíróképességét.

Európa, sőt a világ jelenlegi útja — út a tönkremenés, a katasztrófa felé. Diktátorok, örültek és fegyvergyárosok vezetik az emberiséget a végveszélybe. És az emberek százmilliói, akik külön-külön mindnyájan tisztességesen gondolkodnak, akik mindnyájan csak dolgozni, építeni és megélni akarnak, statisztálnak ehhez

a világkomédiához. És ezek a százmilliók, akik látják a bájta, a közlő katasztrófát — gyávák. Végtelenül gyávák, mert gondterhelt arccal és görnyedt vállakkal csak szomorúan néznek és hallgatnak, ahelyett, hogy végső erőfeszítéssel és minden energiájuk felhasználásával bekiáltanák, beleivöltenék a világba, hogy;
NE TOVÁBB!

Tibor György

Magyarország

És ennek a beteg öreg világrésznek, amit Európának neveznek, a közepén, ott áll egy kis 9 milliós ország: *Magyarország*. A kis ország közepén pedig a világ legszebb városa: *Budapest*.

A trianoni béke megfosztotta ezt az országot területe, lakossága, vagyona két harmad részétől. Az ember azt hinné, hogy a megmaradtak ezek után összefognak, hogy megfeszített, közös munkával újra naggyá és elsősorban újra gazdaggá tegyék ezt az agyon-sanyargatott országot, hogy ezáltal nyugodt, békés életet teremtsenek saját maguknak. És ehelyett mit látunk? *Bürokráciát, protekcionizmust, kérlek alássan rendszert.* Az látjuk, hogy a háború utáni kormányok nem tartják szükségesnek például, hogy az államnak a polgáraival szemben fennálló becsületbeli adósságát a hadikölcsön kérdést rendezzék. Azt látjuk, hogy sehol a világon nincsenek olyan borzalmasan hatalmas különbségek az egyes társadalmi osztályok jövedelem megoszlása körül, mint éppen Magyarországon. Azt látjuk hogy a személyi kérdések és problémák mellett hát-

térbe szorulnak a köz problémái. Azt látjuk, hogy a politikai életben különböző csoportok vannak, (ezek tisztelet a kivételnek) részben impotensek, vérszegények, részben Fejbólintó Jánosok, részben pedig külföldi mintákat akarnak ráerőszakolni erre az országra, amit ez nem is bírna el. Elfelejtik, hogy amit egy 60 milliós állam is alig-alig bír el, azalatt már az első próbálkozásnál összerogyna ez a 9 milliós ország. Azt látjuk, hogy szabadon garázdálkodik a pángermán agitáció. Briccesz-nadrágos fiatal emberek járkálnak az országban térképkel zsebükben, amelyeken *Deutschland* határa a Balaton. A veszély, amit hangsúlyozunk itt nem is a horogkeresztben van, hanem a pángermán agitáción. A horogkereszt elmúlhatik, de Németország megmarad. Németország az ipari Ausztria mellé szeretné az agrár Magyarországot is felfalni.

Azt látjuk továbbá, hogy ezt az évtizedet nyugodtan elnevezhetnénk a címkórság és a kartellek évtizedének. Szemérmetlenül virágzanak gyarapodnak a kartellek. Tény az, hogy a kapitalista világrend nem lehet meg és nem is képzelhető el teljesen kartellek nélkül. A kartellek feladata nem is csupán az eladási ár megállapítása, hanem például a közös nyersanyagbeszerzés stb. Tehát elképzelhető és van is becsületes és szükséges sőt hasznos kartell is. Amit azonban nálunk egyes (sőt számos) kartellek művelnek, az nem más, mint visszaélés. Visszaélés a szerzett joggal, a kiharcolt, kieroszakolt esetleg kipanamázott majdnem monopolisztikus helyzettel. Ezeknek a funkciója nem áll másból, mint sorozatos indokolatlan áremelésből és árdrágításból.

Évek óta követeli már az egész közvélemény, — de hiába — hogy legalább is a közszükségleti cikkek kartelljeit vegyék revízió alá és amelyiknél árdragítás esete forog fenn annak a kartellnek a további létezését kormányintézkedéssel szüntessék meg.

Vaskéz kell a darázfészekhez. Rendeljenek ki kormánybiztost, aki belenyúl ezekbe a darázfészekbe és aki rendet teremt az árdragító dzsungelben, amely százlábú pók módjára csápjai között fogva tartja, nemcsak a magyar fogyasztóközöniséget, hanem még a tisztességes magyar kereskedelmet is.

Le kell szögezmem, hogy *nem vagyok antikapitalista*. Ellenkezőleg. Véleményem szerint ma egyetlen józanul gondolkodó ember sem lehet az. A tőke feladata, hogy vállalkozzék, munkaalkalmakat teremtsen és nyújtson és természetesen pénzt kamatot keressen. Azt látjuk azonban újabban, hogy a tőke — egy jelentékeny része legalább is — csak olyan vállalkozásokba kezd bele, amelyek százszázalékban rizikómentesek. A tőke le akarja szedni a rizikót, vállaló vállalkozó tőkének kijáró hasznot, — rizikó vállalása nélkül. Sőt azt is láthatjuk, legújában elég sűrűn, hogy a tőke igyekezete arra irányul, hogy a rizikót az államra hárítsa át. Ez pedig nem helyes. Az állam nem vállalkozó. Nem is arra való, hogy vállalkozásokba vagy finanszírozásokba bocsátkozzék. De a tőke egy részének ez az igyekezete, azon felül hogy nem helyes, módfelett veszélyes is. Ha az állam sorozatosan azt látja, hogy miután a tejfölt lefölozték, vele fizettetik meg a veszteséget, akkor ennek a következménye előbb-utóbb az lesz, hogy az állam fog vál-

lálkozni és a tőkét mind szűkebb keretek közé fogja szorítani. Ez út az államszocializmus felé. Ha a magántőke idejekorán nem veszi észre ezt a végzetes hibáját és nem tér vissza a helyes útra, akkor a saját maga sírját ássa meg.

A tőke egy részének másik súlyos hibája az, hogy antiszociális. Pedig a szociálisan gondolkodó tőke, csodákat képes művelni. Legjobb példa erre *Anglia*. Az okosan gondolkodó gyárosnak, iparvállalatnak nem kell megvárnia, amíg a törvény kényszeríti őt a szociális intézkedésekre. Nem kell megvárnia a törvény hatálybalépését, hogy alkalmazottait úgy fizesse, hogy azok ne csak éljenek, hanem megéljenek is. És avval sem, hogy munkaerejüket ne uzsorázza ki.

A szociálisan gondolkodó és viselkedő tőke áldás egy országra nézve. Arra képes, hogy közelebb tudja hozni egymáshoz a különböző társadalmi rétegeket. Hidat tud verni az egyes kasztok közé. Meg tudja szüntetni a munkaadó és munkavállaló közötti különben majdnem állandó éles súrlódásokat. Egyszer és mindenkorra kiküszöböli a sztrájkokat. És legelsősorban megteremti az állandó, békés, nyugodt, konstruktív munka lehetőségét, ami évek alatt azután gazdaggá tehet egy országot és annak polgárait is.

Hogy Magyarországon nyugodt munka folyhassék, hogy ideális állapotok legyenek, ahhoz rengeteg mindenre volna szükség. Ha a sok rendellenességgel anomáliát igazságtalanságot mind fel akarnánk sorolni, akkor több kötetnyi hely kellene, hogy a rendelkezésünkre álljon. Éppen' azért csak ötletszerűleg kiragadunk néhányat

Feltárunk néhány különlegesen élesen fájó sebet, és ismertetjük néhány kartell működését.

Sohasem az vezérel, hogy személyeskedjem és egyes személyeket vagy vállalatokat bántsak. Kizárólag az vezérel, hogy ismeretlen igazságtalanságok feltárásával, valamint ismert igazságtalanságok újabb és újabb ismétlésével, komolyan gondolkozó és dolgozó embertársainknak munkaadónak és munkavállalónak egyaránt — s így az országnak is — vélek szolgálatot tenni.

Számok, amelyek mindennél többet mondanak.

A magyarországi jövedelmek elosztása foglalkozási
ágak szerint:

	Népesség	Az összlakos- ság száza- lékában	Jöv. millió P.-ben	Az egyéni jöv. összegek százaléka	Fejenkénti jöv. P.-ben
Mezőgazdasági munkások	1,250.349	14.4	229.3	4.9	183.4
Gazdasági cselédek	599 622	6.9	123.1	2.7	205.3
1—10 kat. holdas kisbirto- kosok és kisbérletlők	1,749.977	20.1	397.6	8.6	227.2
10—100 kat. holdas kisbir- tokosok és kisbérletlők	771.793	8.9	331.6	7.2	427.6
Bányászati és kohászati munkások	105.711	1.2	46.8	1.0	412.5
Az ipar, közlekedés stb. segédszemélyzete	1,631.784	18.8	647.3	14.0	396.7
A kisjövedelmű önálló kis- iparosság	437.550	5.0	149.5	3.2	342.0
Napszámos, ismeretlen fog- lalkozású, véderő	389.832	4.5	78.0	1.9	200.0
Összesen	6,936.618	79.8	2632.5	43.5	288.8
A lakosság többi része	1,751.700	20.2	2,003.2	56.5	1,500.0
Mindössze	8,688.318	100.0	4,635.7	100.0	533.4

Az adóteher fejkvótája;			
Bulgáriában	49 P	Lengyelország	61 P
Románia	74 „	Svájc	104 „
Magyarország 157 P			

Bankjegyforgalom fejenként	
Svájc 458 P	Franciaország 385 P
Hollandia 232 P	Magyarország 42 P
A cukor ára q-ként	
Ausztria P 75.—	Csehország P 106.—
Magyarország P 134.—	
Magyarország cukorfogyasztása a vidéken fejenként és évenként 3 kgr.	
Az élesztő előállítási ára kilónként 14 fillér	
Eladási ára állami illeték nélkül P 120	
A kereső lakosság hány százaléka fizet jövedelemadót?	
Németország 55 százalék	
Magyarország 5 százalék	
Jövedelem megoszlás Magyarországon	
a lakosság	a nemz. jöv.
0.6 százalék	— 20 százalékát
19.6 „	— 38 „
79.8 „	— 42 „
A három kategória aránya 1 : 4 : 66	
Magyarország minden 8 emberére 1 közalkalmazott esik	
Budapest minden 8 emberére 1 közalkalmazott és 1 fővárosi alkalmazott esik	

1937-es fényképfelvételek:

I. Moulin Rouge

Szól a jazz! A pezsgős üvegek durranása olyan, mintha a zenekarhoz tartozna. Egy láthatatlan dob.

Nagy az izgalom. *Flaschner* úr a tulajdonos, *Jimmy* az üzletvezető tánctanár (olyan arccal, mintha a füst komoly foglalkozása lenne) és a főpincér egyszerre sietnek a bejárat felé, hogy az illusztris vendéget fogadják. Még *Weymann* úr az azóta adócsalás eltitkolása végett beszámíthatatlannak nyilvánított könyvelő is segít nekik.

És megjön a vendég. *A Vendég*. „*A Császár*“ Húsz-huszonkétéves pesti jampec. Széles nadrággal és textiles papával. Fiatal arcán máris a kiéltség első nyomai mutatkoznak. Szerencsétlen gyerek. De segíteni már nem lehet rajta. A mamája küldi, hogy csak szórakozzék. A papája tömi pénzzel és büszke magában, hogy mi mindent tud az ő fia, amit ő ebben a korban nem tudott. Autót vezetni, bridgezni, golfozni, táncolni, ő ebben a korban még a *Kohn* Dávid vidéki specerájos-

nál volt könyvelő. *Bezzeg az ő fiának már nincs szüksége erre. Ő azt nem tudja, hogy a fia nem is tudná azt a munkát elvégezni. Ez a fiú nem tudja, hogy hívják a francia, vagy angol miniszterelnököt. Nem olvasott soha Einsteinról. Nem tud sakkozni. Ez csak Carusót ismeri. De nem az énekest, hanem a versenylovat. Ezenkívül ismeri még Culbertsohn-t és a Black and White Visky-t. No meg Cicát, Mimit, Pucit, Babit, Muryt, Bessyt, Flaschner urat, Jimmyt, Lopós Bandit és Festetich Ernő grófot. Meg néhány saját magához hasonló pesti jampecot. Eckhardt Tiborról és Bethlen István, grófról legfeljebb azt tudja, hogy valami politikusok. Apponyi Albertiről még ennyit sem.*

Bejön a nagy vendég. Az egyik legjobb páholyt kínálja neki a főpincér, de barátunk blazírt, fáradt pofát vág és legyint. Szeparéba akar menni. A bal oldalára Cica, a jobb oldalára Baby kerül. *Mumm — Veuve Cliquot. Laurens* cigaretta — sós mandula.

Két órával később már a 6-ik üres üveg kerül az asztal mellé. A zenekar két tagja külön muzsikát szolgáltat textiljampecúnknek. Füst, borgőz s izzadtságsszag keverednek össze. A perzsaszőnyeget kiégették. Jampecünk az asztalon; ül. Az ölében Baby, aki közben — olyan francia kiejtéssel, ami az embeirnek fizikai fájdalmat okoz — *Chevalier* egyik chansonját! énekl.

Közben pedig kint áll a muri. Szól a jazz!

II. Keleti pályaudvar.

Egy idegen, állaim, valamelyik államtitkárát várják. Lehet, hogy miniszterét.

Az állomás tele délszaki növényekkel. És cilinderes, érdemrendes, meg díszmagyaros urakkal. Csak úgy csillog, ragyog a sok arany és briliáns.

A pályaudvar előtt dísz-szakasz, dísz-század, dísz-zászlóalj. *Minden dísz.*

Ágyúk dörögnek, tűzijátékok ropognak. Az egész város fényárban úszik. Ünneplünk, örülünk. Ujjongunk.

Dikciók hangzanak, éljenek szólnak, poharak csendülnek.

Bárczy államtitkár a főrendező.

A külföldi vendég el van ragadtatva. Egészen elkábul a sok fénytől, ragyogástól, pompától. Meghatódik a páratlan fogadtatástól. Mindenütt csak mosolygó arcokat lát maga körül. Ez egy szegény ország lenne? Itt nyomorgók is volnának? *Eh, biztosan csak kitaláltak a lapok!*

Se vége, se hossza az ünneplésnek. Bankettek, dísz-előadások.

Hiába, ünnepelni azt tudunk.

III. London.

Ugyanez Londonban.

A fogadtatásra megjelent miniszter: *How do You do!*

A vendégminiszter: *How do You do!*

IV. Uj-Lipótváros.

Egy szobás garçon lakás. Légfűtés, melegvíz, de konyha az nincs. Kombinált berendezés. Két méter széles recamier. A főbérő fiatal elvált asszony. Megélhetését két tartásdíj biztosítja. Az egyiket, állandóan a volt férjétől, a másikat, mindenkor a pillanatnyi baráttól kapja.

Őnagysága most érkezett haza. Japán pincsije, hangos csaholással fogadja. Nagy folt marad a díványpárna helyén, ahonnan a pincsi leugrott. Őnagysága megcsókolja az ölebet! A száját, nyakát, hasát mindenhol. Azután kicsomagolja, a *Bobby* részére hozott ebédet. Libamáj és prágai sonka. Bobby jó étvággal fogyasztja el, majd a hátára fekszik és várja, hogy a gfajzdája a hasát vakarjai. Ebben a perdben megszólal a csengő.

— *A nyomorék gyermekek javára esedezünk néhány fillérért.*

— *Nincs senki sem itthon* — kiabálja Bobby platinaszőke gazdája és ezzel becsapja az ajtó kinyitott ablakrészét. Majd még megjegyzi: *Mégis csak disznóság, hogy folyton molesztálják az embert.*

V. Kartelliroda

Egyik vezérigazgató (kezében töltőtollal): — Szóval megállapodtunk kolléga úr. 550.000-et kapnak évente. Félévi folyósítás. Az üzemet azonnal leállítják. A munkásoknak egy heti, a tisztviselőknek részben 6 heti, részben 3 havi felmondás. Ezt külön megtérítjük. *(Aláírja a szerződést.)*

Másik vezérigazgató (kezében tollal): Mindent megértettem méltóságos uram. A szerződés 10 évre szól, de önöknek jogában áll további 10 évre prolongálni. *(Aláírja a szerződést és zsebrevágja az első fél-évre járó 275.000-et.)*

VI. Személyvonat, III. osztály.

Egyszerű asszony. 50 év körül. Kopott öltözetű, de kalap van a fején. A kezében a legfrissebb reggeli lap. Egyedül utazik, senkit sem ismer, mégis megszólal:

— Nemrégiben a Lublóváry, most meg a Torday és *Surgoth*. Úgylátszik, mostanában már csak az urak sikkasztanak. *Hát nem kellene az ilyet felnégyelni?* Ha valaki éhezik, nyomorog, kereset nélkül van és kenyeret, vagy egy vacsorára valót lop, azt meg tudom érteni. Az is bűn, de megérthető és megbocsátítható. Ha egy kis tisztviselőcskének a felesége, vagy gyereke tüdőbajos, vagy más baja van, nincsen pénze gyógykezeltetni és idegen pénzhez nyúl — az gyengeség, de szintén megérthető. De ha olyasvalaki nyúl idegen pénzhez, és rögtön százezrekhez, mert ezek alább nem adják — akinek nagy fizetése, rangja, állása van, mint például Tordaynak. Lublóvárynak, Surgothnak és elődjeiknek, *az a legnagyobb aljasság, amire nincsen elég súlyos büntetés.*

Egy munkáskülsejű ember kapcsolódik a beszélgetésbe: — És a mi pénzünket viszik el ezek az urak.

A szegény adófizetők véres verejtékkel kiizzadt

filléreiből visznek el ezek külön-külön súlyos százezreket.

Agyon ütni viagy felakasztani kellene valamennyit.

És ekkor megszólal szemben velük egy kisiparos: — Ha valaki csirkét lop, azt rögtön elcsípi és lekapják. *Ez rendben is van.* De aki százezreket csal és sikaszt össze, az külföldre szökik és sok esetben bottal üthetik a nyomát. Ha pedig lefogják, akkor drága ügyviédet vesz magának, rabkórházba, esetleg szanatóriumba szállítják. Ha elítélik, akkor leüli, és amikor kijön, örül eldugott összerakott pénzének és annak kama-
taiból éli gondtalan életét.

A másik iparos (ez már olvasottabb) is beleszól a vitába: — Ha egy kisiparos, vagy kiskereskedő) a legcsekélyebb mulasztást követi el, jaj neki. Előkelő nagyvállalatok ellen nemrég súlyosnál súlyosabb vádak hangzottak el, úgy a képviselőházban, mint a felsőházban, mint a sajtóban és nem történt semmi. Se eljárás nem indult ellenük, se ők nem léptek fel a vádlottakkal szemben.

— Ha a kiskereskedő, vagy kisiparos 10 pengővel kevesebb forgalmi adót ró le, — ez adócsalás.

Nagyvállalatok milliós adócsalásait mérlegkozmetikának nevezik.

És hogy az ilyen mérlegkozmetikák ügyében megindult és lefolytatott vizsgálatok nem szoktak minden esetben súlyos büntetéssel végződni, arról sokat regélhetne néhány méltóságos háztulaljdonos doktor jurisunk.

A jelenlévő újságíró nem szól bele a vitába. Ő csak

hallgatja mindezt csendesen, magában pedig arra gondol, hogy *nem lenne-e sok minden másként, ha meg volna az általános titkos választójog és ha a képviselőházban egy többségi párt mamelukjai és Fejbólintó Jánosai helyett ténylegesen a nép képviselői ülnének?*

VII. Teleki-tér.

Akik a rákoskeresztúri temetőbe, vagy a football pályára mennek villamoson, azok a déli órákbanft az ablakon kitekintve a *Teleki-tér* sarkában félig felöltözött, félig meztelen emberroncokat látnak a földön feküdni és aludni. *Ezek a kubikusok.* Amit keresnek, a miből élniök kell, amiből családot! kell eltartaniuk, az lényegesen kevesebb, mint amennyit „*őnagysága ebének*“ kosztzámlája kitesz.

Ha valaki külföldit kísér a temetőbe, vagy a pályára, az amikor a Teleki-téren megy keresztül a villamos, tartsa társát jól szóval, nehogy annak az ablakon kinézni támadjon kedve. Mert nem szégyen ugyan a szegénység, de *szégyen miránk a felöltözöttekre és jólakottakra, hogy ezt hagyjuk és nyugodtan nézzük.*

VIII. Angyalföld.

Van a házban szoba, ahol egyszerre 15-en is alusznak. Fiatalok és öregek. Férfiak és nők. Fiúk és lányok. Vegyesen. Házaspárok gyermekeikkel és egyedülállók. Betegek és egészségesek. *Van-e ugyan ezek között egészséges?*

Tombol a tuberkulózis. A gyerekek csenevészek és

rosszul tápláltak. *Cukrot és tejet jóformán soha sem láttak.*

A családfő sokat van munka nélkül. De amikor állásban van, akkor sem keres annyit, hogy abból mindnyájan jóllakhatnának.

Meg fogja-e tudni majd védeni ez a cukrot, tejet és húst soha nem látott generáció ha majd felnő, az országot ellenségeinél szemben?

IX. Délamerika.

A hajó kiér a nyílt tengerre és ott leáll. Az egyik tiszt Mezőnyel, és a mattózkod megkezdik a hajó rakományát felhordani. Amikor felhordták a fedélzetre, akkor egymásután öntik a zsákok tartalmát a tengerbe. Már sok száz, meg száz tonna fekszik a tengerfenéken. A hajó rakománya pedig *a legfinomabb babkává!*

Szemben jön egy másik hajó. Erről nem öntenek semmit a tengerbe, azonban alaposan elámulna például egy 25 évi óta alvó és most felébredt¹ fakír, ha lesétálna a fűtőkhöz. Azt láthatná, hogy a hajót nem szénnel fűtik. Se koksszal. *Búzával!*

X. Parlament.

A Parlament kapuján nagy tábla lóg: *Nyári szünet! Négy hónapig tart.* Hát persze. *Minek is ülésezni?* Mikor minden olyan rendben van, úgy, ahogy van?!

Hát mehet ez így tovább? Hát jól van ez így? Nem kellene tenni valamit? Nem vagyunk-e már legalább is 24-ik órában?

Hadikölcsönvalorizáció

Minden háborúban résztvevett állam kibocsátott hadikölcsönt. Győzők és legyőzöttek egyaránt. Mindegyik háborút viselő állam a polgáraihoz fordult, azok hazaszeretetére, honpolgári kötelességére apellált, amikor az öldöklés folytatására pénzre volt szüksége. *És ezek közül az államok közül egyetlenegy van, amely eddig nem tartotta szükségesnek áldozatkész polgárainak legalább is részbeni kártalanítását: és az Magyarország.*

Pedig a magyar polgárok nyolc ízben siettek a haza segítségére.

Számtalanszor volt szó arról, hogy a hadikölcsönöket valorizálni kell. Ismételten kijelentették miniszterelnökök és pénzügyminiszterek, hogy a hadikölcsön valorizáció szükséges. És mit látunk most? Hogy ma már nem is beszélnek valorizációról. *Fabinyi* pénzügyminiszter költségvetési beszédében még csak említést sem tett róla. Mindössze annyit! közölt, hogy 100 ezer pengővel fel emelték azt az összeget, amit évenként az elsze-

gényedett hadikölcsön ősjegyzők karitatív segélyezésére fordítalnak. Mi ez? Semmi. Különösen akkor nem számít semmit ez az emelés, ha tekintetbe vesszük azt, hogy míg

a múlt évben 20 ezer volt a segélykérők száma, addig ebben az évben a „nagy prosperity“ az átkonjunktúra idején 140 ezer segélykérő kérvényt futott be az illetékes minisztériumhoz.

A nosztrifikáláskor körülbelül tízmilliárd korona névértékű hadikölcsön kötvényt jelentettek be a Pénzügyintézeti Központnál. Ebből kétmilliárdot befizettek a *Hegedűs* Lóránt-féle vagyonszármazékaival. A nyolcmilliárdból körülbelül három milliárd az, ami még a magánosok kezén van. Egy 25%-os valorizáció nagyon tisztességes dolog lenne. Ennek elintézése 750 millió pengőbe kerülne.

100 év alatt kisorsolandó kötvényekkel, 3%-os amortizációt véve alapul körülbelül 20 millió pengő lenne az évi annuitás. Ennek az összegnek minden körülmények között helyet kellene szorítani az állami költségvetésben.

Annál inkább, mert miután a karitatív segélyezésre jelenleg is mintegy 5 milliót fordítanak,

a többletkiadás csak mintegy évi 15 millió P lenne.

Tekintettel a középosztály állandó elszegényedésére, a segélyt kérők számai előreláthatólag a továbbiakban

is csak emelkedni fog. Ilyen körülmények között a karitatív segítyezést megfelelően folytatni úgy sem tudják.

*Az államnak fizetnie kell polgáraival szemben
fennálló becsületbeli adósságát bármi nehezére
is essék.*

Hogyan is kívánhatja egyébként az állam, hogy polgárai véres verejtékkel kiizzadják adóikat és eleget tegyenek kötelezettségeiknek, amikor ő maga sem váltja be kötelezvényeit?

Új belső kölcsönt!

Fabinyi pénzügyminiszter költségvetési beszédében hivatalosan is bejelentette, hogy

a kormány jelenleg nem gondol belső nemzeti kölcsön felvételére.

Persze, hogy nem gondol. Hiába is gondolna, mert egy belső kölcsön kibocsátásának — addig amíg a hadikölcsön kérdés véglegesen rendezve nincsen — nem is lenne komoly eredménye.

Tehát a hadikölcsönök valorizációja már azért is fontos lenne, mert — eltekintve annak erkölcsi jelentőségétől — egyszerre *megfelelő légkört és alkalmas időpontot is teremtene egy új belső nemzeti kölcsön kibocsátására.* Minden kétségen felül áll, hogy a kibocsátásra kerülő belső nemzeti kölcsön — ha azt a hadikölcsönök bármily szerény valorizációja, is megelőzi — fényes eredménnyel járna. *A tőke parlagon hever.* A konjunktúrát élvező ipari vállalatok tartaléktőkéi egyre növekszenek. A strimflikből és a fehéreneműszekrények aljából előkerülnének a százakból ezrek-

ből összetevődő súlyos milliók. A kényszerűségből jelenleg az értéktőzsdén elhelyezkedést kereső tőke — mely nemrégiben is alaposan megpörkölte magát — minden bizonnyal szívesen sietne ai gentleman módjára viselkedő állam segítségére.

A belső kölcsönre pedig szükség van. Komoly, elsősorban kamatozó beruházásokat lehetne eszközölni.

Számos ma súlyos probléma egy csapásra megszűnnék továbbra is problémának lenni.

Csökkenne a munkanélküliség, elhelyezkedésit találnának az állásnélküli diplomások. *Forogna a pénz.*

Mezőgazdasági termelésünk versenyképessé és fogyasztóképpessé válna, iparunk és kereskedelmünk fellendülne, az egész vonalon megindulhatna a hasznot-hajtó termelő munka. Értékké válna, ma nagyrészt par-lagon heverő rengeteg munkakészségünk.

A belső nemzeti kölcsön kibocsátása érdekében áll a bankoknak, iparvállalatoknak, kereskedelemnek, kisiparnak, munkanélkülieknek stb. A kölcsön sikere megerősítené a pengő értékét és kétségtelenül lényegesen emelné az állam pénzügyi tekintélyét úgy a bel-földön, mint a külföldön. Kára a kölcsön kibocsátásából senkinek sem volna. *Mire várunk még tehát?*

Igazságosabb jövedelemmegoszlást!

Dobos Gyula 55 éves munkanélküli napszámos Kispesten az Üllői úton összeesett. A kivonult mentők megáldapították hogy a munkásnak semmi baja sincsen, csak napok óta nem evett. A mentők Dobos Gyulát a Kispesti kapitányságra szállították.

E mögött a néhány soros hír mögött, (ami néhány hónappal ezelőtti egyébként minden napilapban megjelent) nemcsak Dobos Gyula tragédiája húzódik meg, hanem a magyar munkásság (gyári és földmunkásság egyaránt) és magántisztviselő társadalomé is. Sok száz-ezer ilyen dobosgyula van, akik részben munkanélkül tannak, részben éhbérért doligozinak. Van köztük iparos, magántisztviselő, orvos, mérnök, tanító és más in- tdlAéktuális foglalkozású is.

Hogy egy nemzet megelégedett-e vagy sem, az mindenkor a nemzeti jövedelem megoszlásának alakulásától függ.

A nemzeti jövedelem megoszlásának arányossága, még annak nagyságánál is fontosabb. Ahol az aránytalanságok olyan hatalmas méreteket öltenek, mint minálunk, ott elkerülhetetlenek idővel az egyes társadalmi rétegek közötti ellentétek és súrlódások. Az aránytalanságok nagyságával és azoknak növekedésével egyenes arányban erősödnek természetesen a különböző szélsőségek is. Pedig

egy nemzetre semmi a világon olyan nagy veszélyt nem jelent, mintha a szélsőséges irányzatok erőre kapnak, tekintet nélkül annak a szélsőségnak bal- vagy jobboldaliságára, vörös, fehér, barna, zöld vagy kék színére.

Pedig természetes, hogy a baloldali szélsőség erősödik auptak láttára, hogy 10-12 tagú családok szobának csúfolt búzós, inyirkos odúban kénytelenek meghúzódni télvíz idején minden fűtőanyag nélkül, amikor ugyanakkor soha ilyen zsúfoltak nem voltak a mulatóhelyek, mikor számos új konjunkturális iparág fejlődött ki és halmozódnak az új vagyonok.

Pedig az új gazdagok trezorjaiban elfekvő milliókból semmit sem lát, a magyar nyomor, még a kereskedelem sem, mert azok vagy teaurálják, vagy külföldi vállalkozásokba fektetik a dolgozó, olcsó dolgozó és éhbérért dolgozó társadalom filléreiből összeharácsolt vagyonukat. A jobboldali szélsőség állandó és tagadhatatlan fejlődésén nem szabad csodálkozni, ha tekintetbe vesz-

szük, hogy ezrével szaladgál kenyér nélkül a diplomás magyar fiatalság. Ezeknek elhelyezését és

az ezekről való gondoskodást ígérte az a kormányzat, amelynek ötévi működése alatt legfőbb gondja és ténykedése az volt, hogy kegyelmesi és méltóságosi címmel tüntette ki a duzadtzsebű kartellvezéreket.

A pénzeszsákok arravaló hivatkozással vonják ki magukat a különböző szociális kötelezettségek alól, hogy elégszer leadták már obulusaikat. Nep választási, Nep adminisztrációs, Nep dömpingsajtó, Nep stb. stb. célokra, jótékonyásra már nem jut.

Dr. Matolcsy Mátyásnak, a Magyar Gazdaságkutató Intézet mezőgazdasági tanácsadójának az egyik legfiatalabb magyar képviselőnek a múlt évben „Jövedelemmegoszlás Magyarországon“ címmel könyve jelent meg. Ebben a könyvben a szerző újszerű, bátor és igaz szavakat mond, de mégis,

csodálatosképpen mondanivalójának nem támadt visszhangja, szavait agyonhallgatták, szenzációs könyvét elsüllyesztették.

Jajkiáltását nem hallották meg, borzasztó, de igaz statisztikáit megnézetlenül félredobták az arra illeltek. Pedig nem vagyunk olyan szerencsés helyzetben, hogy ilyen igazságok elől vattát dughassunk a fülünkbe. *Sőt.* Átérezve megállapításainak és a rettenetes statisztikáknak a szomorú voltát és az azokban rejlő nagy veszélyt, minden hazáját szerető magyar embernek össze

kellene állnia és a megoldáson, segíteni tanakodnia. A helyzet napról-napra súlyosabb lesz és ma már ott tartunk, hogy csak egy segíthet:

minden egyéni érdeket és politikai szempontot elhanyagolva gazdaságilag össze kell fognia minden itt élő tisztességes embernek, hogy a már régóta tartó és véget érni nem akaró sovány esztendőket kibír hassuk.

A jövedelmi aránytalanságok az agrár államokban általában kirívóbbak, mint az ipari államokban. Azonban Magyarország az agrár államok között is hors concours vezet.

Azokban az országokban, ahol a jövedelemmegoszlás egyenletesebb, így például Angliában, Franciaországban, vagy Németországban és általában a nyugateurópai országokban, ott a közületi terhek legnagyobb részét a jövedelemadó fedezi. Ezekben az országokban természetesen a lakosság legnagyobb része jövedelemadóköteles.

Míg Németországban például a kereső lakosság 55%-a fizet jövedelemadót, addig nálunk mindössze 215560-an fizettek, ami nem több, mint az összes lakosság 2.4%-a és a kereső lakosság 5 százaléka.

A magyar nemzeti jövedelem évi 4600 millió pengő. A népesség: 8 millió 700 ezer.

A mezőgazdasági munkások, gazdasági cselédek. 1—100 katasztrális holdas kisbirtokosok és kisbérllők. bányászati és kohászati munkások, az ipar, közlekedés

stb. segédszemélyzete, kis jövedelmű önálló kisiparos-ság, napszámosok, ismeretlen foglalkozásúak, véderő, valamint fentiek eltartottadnak a száma 7 millió, azaz az összes lakosság 80%-a.

Ennek a hét millió lakosnak az évi jövedelme két milliárd pengő, azaz fejenként és évenként 288 pengő.

A lakosság eme 80 százalékanak a jövedelme az összes egyéni jövedelmek 43 százalékát! teszik ki csupán.

Szóval a lakosság többi része, 1 millió 700 ezer ember, az összlakosság 20%-a, az egyéni jövedelmek összegének 57%-át keresi, körülbelül 2600 millió pengőt. *Ez fejenként 1500 pengőnek felel meg.* Amíg azonban a 80%-nyi lakosság átlagos jövedelménél csak kis eltérések tapasztalhatók, addig a 20 % ~nyi lakoságnál nagy eltérések mutatkoznak. Ezek jövedelmi viszonyainak a megállapításánál elsősorban a jövedelemadó statisztikát kellett figyelembe venni, amely azonban közismerten egyes kategóriákban a valóságtól elüerő jövedelmeket mutat.

A legborzasztóbb képet az a táblázat nyújtja, amely kimutatja, hogy

a lakosság 0.6%-ának 20%, 19,6%-ának 38%, 79.8% -árik 42% jutott az egyéni jövedelmek összegéből.

A három kategória egymáshoz való aránya tehát

1:4:66.

A lakoságnak az a 0.6%-a, amelynek az összes jövedelem 20%-a jut, az úgynevezett

napos oldal.

Viszonyainkra jellemző, hogy ugyanakkor amikor nálunk a legtöbbet kereső 0.6%-nak az egyéni jövedelmek összességéből 20% jut, addig

az Északamerikai Egyesült államokban, amely pedig közismerten a dollármilliárdos vagyonok és dollármilliomos mammutjövedelmek hazája, az egyéni jövedelmek összegének 20%-ka a lakosság legtöbbet kereső 3 % -ának jutott.

A jövedelemmegoszlás tragikusan nagy egyenetlenségeinek kiküszöbölése és az arányosítás az eljövendő munkás évek legfontosabb programpontja kellene, hogy legyen.

Meg kell szüntetni az egyes társadalmi rétegek között minden feszültséget, hogy semmi se zavarhassa ennek a sok megpróbáltatáson keresztülment nemzetnek nyugodt fejlődését és polgárainak békés munkáját.

És ebben a nagy és komoly munkában elsőrendű szerepet kellene biztosítani mindazoknak, akik felismerve a helyzet súlyosságát, tenni és dolgozni szeretnének a megoldáson és akiknek jajkiáltó szavuk és minden erőlködésük egyelőre nem más, mint falrahányt borsó.

Uzsora

Azokban az országokban, ahol aránylag kiegyensúlyozottnak nevezhető az egyéni jövedelemelosztás[^] *megelégedettek az emberek*. Itt azután kevés terepük van az uzsorásoknak. Persze nálunk — ahol a postatakarékpénztári zálogháziak előtt hó végén néha rendőröknek kell a rendet fenntartani — nem halnak éhen az uzsorások. *A mi uzsorásaink, a budapesti Shylockok, a szegény emberek vámszedői a legfurfangosabb és legaljasabb módon űzik piszkos foglalkozásukat*. A közönség nem is sejti, hogy ezek a sokszor báránybőrbe bujt vérszopó fenevadak a burkolt uzsora mennyi válfaját űzik.

Az uzsorás, akár kültelki bódében ülő zálogcédulaüzér, akár versenyautóval, vagy svábhegyi villával rendelkező, magát magánbankárnak nevező és előkelősködői handlé, egyformán az emberiség söpredéke.

Ezek az állati emberek rangsorban feltétlenül a betö-

rők, kártyaalvilág emberei, kokain üzérek, közveszélyes munkakerülők után következnek.

Az uzsorásoknak a legminimálisabb büntetése is súlyos dologház kellene, hogy legyen és ha ezekre a szörnyekre gondolunk, akkor csak helyeselni tudjuk a német sterilizálási törvényt, mert ezeknek a sterilizálásával az emberiség sokat nyerne.

A laikus emberek, akik sokszor még naivak és hiszékenyek is, gyakran nem veszik észre a szolid pénzügynök vagy üzletember álarca mögött rejtőző uzsorást és amikor észreveszik már késő, mert karmaik között vannak, ahonnan azután nagyon nehéz vagy lehetetlen kiszabadulni. Ismertetni fogjuk a budapesti uzorás néhány válfaját. Nem azért, hogy uzorásnövendékekkel kitanítsunk, hanem azért, hogy a közönség könnyebben felismerje ezeket a fenevadakat.

*

Személyi kölcsönöket folyósítunk.

Számos ilyen hirdetést találhatunk akármelyik napilap apróhirdetési rovatában. Az ember azt hinné, hogy lám-lám milyen nehéz manapság a pénzt kihe-lyezni és milyen sok a parlagon heverő tőke, ha ennyi sok hirdetés kell ahhoz, hogy azt al magántisztviselőt rábírájék arra, hogy személyi kölcsönt] vegyen igénybe.

A személyi kölcsönöket folyósító nagytőkések, rendszerint egy albérleti szobában, legjobb eset-

*ben egy kétszobás főbérleti lakásban rezi-
deálnak.*

Nagyrészt magánosok finanszírozzák öttcet. A kamat tényleg nem sok, csupán évi 8 %. *Az alapfeltétele azonban a kölcsön folyósításának, minden felvett pengő után legalább 6 pengő életbiztosítás. Az életbiztosítás első évi díját a kölcsön összegéből levonják, természetesen azért; miután ennek nagyobb részét be sem kell fizetniök a biztosítóhoz, hanem jutalék fejében mindjárt visszatartatják. Ezer pengős kölcsönöknél például 6000 pengős élebiztosítást kell kötni. Ha tizenötéves biztosítást veszünk alapul, akkor az évi díj körülbelül 400 pengő.*

A folyósítandó összegből levonásba kerül tehát 50 P kamat, 400 P biztosítási díj + 50 P, vagyis 3% folyósítási jutalék.

Ezer pengő helyett tehát csupán 500 pengőt kap kézhez a megszorult, aki a befizetett biztosítási díját majdnem minden esetben elveszti, miután ha nem kényszerítik rá, úgysem fizet tovább.

A kölcsönt 6 hónap alatt vissza kell fizetni s egyforma részletekben, így a kölcsönt nyújtó kihelyezése 3 hónap. Az 1000 pengőből azonnal visszatérül 50 pengő kamat + 50 pengő jutalék meg 280 pengő biztosítási jutalék (az első évi díj 70%-a) így tehát a kihelyezett összeg 620 pengő. 620 pengő után a 380 pengő kamat

évi 252%-nak felel meg.

Személyi kölcsönöket folyósítunk biztosítás nélkül.

Ezt a biztosítási trükköt azonban már nagyon sokan ismerik. Így tehát még vonzóbb hirdetések is megjelennek, amelyben már előre jelzik, hogy az illetőnek biztosítást nem kell kötnie. Ezeknek a hirdetéseknek a feladója, valamelyik a telefonkönyvben nem szereplő, szegényesen berendezett ügyvédi iroda. Az életbiztosításhoz kötött személyi kölcsönökhöz képest ez tényleg aránylag még szolidnak nevezhető. 1000 pengő kölcsönnél az 50 pengői kamaton és 50 pengő jutalékon felül. *csupán az összeg 10 százalékát, azaz ez esetben 100 pengőt vonnak le ügyvédi költség címén.* Ügyvédi költség nem a váltók leendő peresítését jelenti, hanem az ügyvédnek a szerződés megszerkesztéséért járó honoráriumát. *A szerződés nyomtatott sablon.*

1000 pengős kölcsönnél tehát nyolcszáz pengőt tényleg folyósítanak, s így ez a szolid pénzüzlet évi 80 Százalékos alapon történik.

Antidatált csekkek leszámítolása.

Törvény, hogy bank vagy postacsekket előre kiállítani, illetőleg azzal fizetni, vagy azokat leszámítolni nem szabad. Azért nem enged a törvény antidatált csekket megvenni, mert *senki sem tudhatja előre, liogy a jelzett napon az illetőnek lesz-e azon a számlán ilyen összegű követelése, vagy sem.*

Ha valaki fedezetlen csekket állít ki, az csekkcsalást követ el, de más a megítélés, ha valaki ezt a csek-

ket jóval előbb elfogadta, mert ez esetben számolni kell olyan körülményekkel, amik a lejáratig eltelő időig lehetetlenné teszik az összeg likvidálását.

Néhány — akármilyen elegánsan vannak is ezek berendezve — zugbankház és egy-két ügyvéd foglalkozik ilyen csekkek leszámítolásával. A maximális előreltelzés 4 hét lehet. *A levonás 2 hétnél 10 százalék, 3 hétnél 15 százalék, 4 hétnél 20 százalék.*

A sáp így tehát évi 260 százalék.

Escompte és balesetbiztosítás.

Minden kommentár mellőzésével közöljük, hogy nézett ki egy 300 pengős váltónak a kezünkben megfordult leszámítolási jegyzéke. *Pengő 300.— lejárat 60 nap, kamatszám 180, pengő 4.— kamat, pengő 9.— folyósítási juualék. P 24.— balesetbiztosítás, összesen 265 Pengő.*

Ez csupán évi 80 százalék.

Zálogjegyével forduljon bizalommal hozzám.

Sok hirdetés kezdődik így. Zalogcédulák vételét és eladását nem tiltja a törvény, azoknak elzálogosítását, illetve azokra kölcsönök folyósítását, azonban igen. Ezen azután úgy segítenek, hogy *a zálogcédula eladására elérhetetlen magas limittel megbízást vesznek fel, amire kamatmentes előleget adnak.* Az előleget amennyiben a cédula nem lenne eladható, — ami persze bizonyos — 30 napon belül vissza kell fizetni. A tényle-

ges előleg összege azonban nem azonos a „kamatmentes“ előlegnek beírt számmal, hanem annál 20 százalékkal kevesebb.

Így ez az üzlet 240%-ot jövedelmez.

Klub és lóverseny Shylockok.

Ha valaki kártyaklubban, rulettbarlangban, vagy a lóversenyem elveszti az egész nála lévő készpénzét, azért még nem kell hazamennie, mert *mindig akad a közelben egy jólelkű embertársa, aki felajánlja, hogy a legnagyobb készséggel kölcsönöz 2-3 napra kisebb-nagyobb összeget.* Ha az illető jó bonitású, akkor egy egyszerű bón is megfelel, ha nem, akkor óra, gyűrű, vagy más ékszer képezi a fedezetet. A megállapodás értelmében a kölcsönt nyújtó megveszi az ékszerdarabot, csak *három napig 50 százalékkal magasabb áron visszavásárlási jogot biztosít az eredeti tulajdonos részére.* Szép üzlet és főleg szolid. Mert csak

évi 6000 százalékos kamatot hoz; a konyhára.

Áruk fiktív eladása.

Szándékosan utolsónak hagytuk ezt, az uzsorának leggyakoribb és ma legdivatosabb módját.

Már a régi békeidők éveiben is ismerték ezt az eljárást. Főleg a tisztviselőosztályt kerítették hatalmukba ezek a lelkiismertelen hiénák. Nagy divat volt régen a koporsószeg-üzlet. Ez abból állt, hogy az áldozatnak eladtak hitelbe egy vágón koporsószeget, de nyomban

megvették tőle az árut, fele vagy még kevesebb áron, készpénzért, Az ára ellenértékét az áldozat 90 nap múlva lejáró váltóval egyenlítette ki

Ilymódon a megszorult évi 400 százalékos volt még nagyobb kamatot fizetett a kölcsönért.

Noha ezek az üzletek a legteljesebb mértékben kimerítették az uzsora tényálladékát, az ügyek legnagyobb részében eljárni még sem lehetett, mert hiszen,

nem kölcsönök folyósításáról, hanem közönséges kereskedelmi üzletekről volt itt szó.

A konjunkturális idők nem nagyon kedveztek ezeknek a boltoknak, tehát az uzsora hosszú időre meghalt De a pengő értékének állandósítása után *ismét felütötték fejüket az uzsora hydrái.* Ekkor azonban nem koporsószeg képezte az adás-vétel tárgyát, hanem a leggyakrabba in textiláru.

Textilbeszerző kft.

A békevilág uzsorásai igyekeztek észrevétlenül „dolgozni“. Kis albérleti szobákban, magánlakásokban húzódtak meg. Ma már ez is megváltozott és még az uzsorások is, a modern szellem és a mai kor¹ követelményeinek megfelelően *kft-t alakítanak.*

A mindent kinyomozó budapesti sajtó érdeme volt, hogy leleplezett és végül megfelelő helyre juttatott egy mindenre elszánt társaságot, amely

a város közepén slepperekkel, felhajtó ügynökökkel dolgozva állandóan fosztogatta a szerencsétlen megszorult embereket.

A Népszínház uccai 18. alatt volt a *Textilbe szerző és Ruházati Cikkeket Árusító Kft. irodája*. Ennek a hangzatos nevű korlátolt felelősségű társaságnak bejegyzett tagjai: *Oláh Gyula. Löwinger József és Schuchner Ferdinánd* voltak. Ezek közül Schuchner és Löwinger voltak azok, akik (amikor még nem létezett a Textilbeszerző),

az akkor fizetési nehézségekkel küzködő régi hírneves Dávid János építőipari cégere majdnem egy millió pengő árú textilárut sóztak.

Dávidék az új ügetőpálya építkezésével kapcsolatban kerültek immobil helyzetbe. Schuchner akkor felajánlotta, hogy készséggel szállít nekik hitelbe textilárut és ugyanazt részükre kisebb árvesztéssel pénzzé teszi. A kisebb veszteségből persze 60—70 százalékos veszteség lett,

az ügylet vége pedig az lett, hogy a cég tulajdonosai kénytelenek voltak inzulvenciát jelenteni, sőt a vádlottak padjára is kerültek hitelezési csalással vádolva.

Visszatérve a Textilbeszerzőre, ezek módszere az volt, hogy a szegény megszorultaknak ügynökeik útján 8—10 havi részletre textilárut adtak el. Ugyanez az ügynök 50 százalék készpénzért visszavette az árut.

A dolog tehát eddig még tiszta koporsószeg üzlet. A különbség azonban az, hogy *míg azelőtt az effajta boltoknál nyoma sem, volt a portékának, addig most a textiláru ténylegesen létezett.*

A Textilbeszerző a kapott váltókért minden esetben textilárut vásárolt. A legnagyobb szállító, az azóta letartóztatott Pető Félix kormányfőtanácsos vezérigazgatása alatt működő, külföldi érdekeltség kezében lévő Budakalászi Textilművek volt.

Ez a kft. egy évi működése alatt több, mint másfélmillió pengőt forgalmazott. Ebből; több, mint egy milliót a Budakalászi útján. A gyakorlat azután az volt, hogy az áldozatok váltóival vásárolt árut 15—20 százalékkal a naptár alatt hozták forgalomba. így azután azonfelül, hogy megszorult áldozataikról leszedték a bőrt, dömpingárikaikkal még a piacot is rontották és a; kereskedői tisztességbe ütköző munkásságukkal kárt okoztak a becsületes magyar iparosoknak és kereskedőknek. A legnagyobb árrombolást a néger flanel néven ismert cikkkel követték el ezek az uzsorások. A néger flanel gyári önköltségi ára méterenként 50 fillér, a gyári eladási ár 57—58 fillér. *A Textilbeszerző az 58 fillérért százezerméterszámra vásárolt árut 58—40 fillérért adta tovább.* Így azután a gyárak és nagykereskedők, akik nagyobb raktárral rendelkeztek kénytelenek voltak árujukat 25—30 százalékkal az önköltségi áron alul eladni.

Tekintetbe véve, hogy a textilárunál a%-os fázisadót a gyár fizeti, a nyomott árakon történő eladások által a kincstárt is többszáz ezer pengő károsodás érte.

A legérzékenyebben károsodott Schenk és Schwartz mechanikai szövőgyár eljárást is tett folyamatba a kft.

ellen, kártérítést is követelt, azonban *amire erre sor kerülhetett volna, a triumvirátus már a Markó uccában ült.*

Ezek az uzsorának leggyakoribb válfajai. Csupa régi kipróbált recept. Agilis uzsorásaink azonban nem pihennek és állandóan újabb és újabb eljárásokat — agyalnak ki.

Az uzsora elleni védekezésnek és az uzsora megszüntetésének csak egy módja van:

kegyetlen szigorú büntetéseket kiszabni. Drákói szigorral kell kiirtani az uzsorát, mert semmilyen büntetés sem elég súlyos ezeknek az emberi mivoltukból teljesen kivetkőzött fenevadak részére. Mussolini az uzsorásokat a távoli szigetekre küldte 5—10 évi száműzetésbe. Nem kegyelmezett meg, még a sokszáz milliós vagyonnal és mammutvállalatokkal rendelkező Gualino bankárnak sem. Nekünk sajnos nincsenek szigeteink ahová elküldhetnénk őket, így hát: a dologházba velük.

Drágaság

Az 1937-es év ajándékot hozott: *a drágaságot*, bzo-
ciális reformok, sürgős intézkedések helyett drágaságot
kaptunk, *könnyítés helyett újabb már elviselhetetlen
terhet*. Van ugyan egy úgynevezett *Árelemző Bizottsá-
gunk*, ennek működése azonban ezideig se nem osztott,
se nem szorzott.

Az ipatri anyagok drágulásának meg van a maga
oka: *az általános fegyverkezés*. A fegyverkezés, ami
nem más, mint *improduktív cikkek gyártása* és ezek-
nek hatalmas felhalmozás(a), általában általános drágu-
lást szokott maga után vonni. Ezzel szemben azt lát-
juk, hogy

*számos olyan cikknek az ára is emelkedik, kö-
zöttük nem egy elsőrendű közszükségleti cikké
is, melyeknek drágulása semmiféle összefüggés-
ben nem lehet, sem az általános fegyverkezésé}.
sem semmi más olyan okkal, amely bármiféle
drágulást megindokolna.*

Hogy ez lehetséges, annak kizárólag az az oka, hogy

lelkiismeretlen kufárok kihasználják a lakosság kiszolgáltatottságát és nem kis mértékben azt is, hogy az árdrágításra és az árdrágítókra vonatkozó törvényeink nagyon is hiányosak.

Példás szigorral kellene megbüntetni minden olyan gyárost vagy kereskedőt, aki minden alapos ok nélkül drágítja meg áruját és termékét.

Németország és Olaszország évtizedes fegyházbüntetéssel és iparendélyének örök időkre való elvesztésével bünteti az árdrágítókat és azokat, akik a lakosság egészségének rovására spekulálnak. Nálunk ugyanúgy is szeretnek külföldi minták és receptek szerint igazodni. Sokkal helyesebb lenne, ha a külföldtől való tanulás nem a különböző színű ingek viselésében és a parádék, felvonulások lekopírozásában nyilvánulna meg, hanem például abban, hogy hogyan kell radikálisan megakadályozni; lelkiismeretlen spekulánsok kizárólag arra irányuló manipulációit, hogy elsőrendű közszükségleti cikkek árdrágításával a legszegényebb néprétegek létfenntartását nehezebbé, majdnem lehetetlenné tegyék és ezekből öl verejtékes fillérekből, maguknak külföldre kisholható új milliós vagyonokat szerezzenek.

Pékkartell.

Az 1936-os évben a kenyér- és süteményájakat a pékegyezmény néven ismert pékkartell állapította meg. A pékkartell már a múlt év folyamán is több esetben emelte fel a kenyér árát, a süteményeik árát csupán azért nem, mert azoknak *a darabonként 5 filléres ára olyan magas, hogy már lehetetlenség tovább emelni.*

Minden olyan esetben emelte a kenyérárakat a kartell, amikor valamelyest felment a liszt ára, amikor azonban a liszt ára csökkent, a kenyér-árak leszállítása mindenkor elmaradt.

A pékkartellelt minden oldalról erősen támadták. A sorozatos támadások eredményeként 1936. december hó 31-ikén hivatalosan meg is szűnt. Ekkor mindenki azt hitte, hogy a kartell megszűnését a kenyér és sütemény-árak leszállítása fogja követni. *Nem így történt! A pékek a kenyérárakat azóta is sorozatosan emelik!*

Valószínűleg úgy gondolkodnak, hogy miután a kenye-
ret akkor is meg kell venni, ha drága, tehát minek szál-

lítsák le az árakat? Nem változtat ezen a tényen a sem, hogy a *kartell hivatalos megszűnésével nem kellett tovább fizetniök az addig kötelező kartellilletéket es nem kellett tovább fenntartaniuk a nagy és költséges adminisztrációval működő pékegyezményt.*

Ami a sütemények ára körül folyik, az még felháborítóbb.

A ma 5 fillérért árusított süteményt a pékek tisztességes polgári haszonnal együtt, nyugodtan árusíthatnák a minőség rontása nélkül is 5 filléres áron.

Ezt az a tény bizonyítja a legjobban, hogy ugyanazok a pékek, akik 5 fillérért árusítják a süteményüket, ugyanazt a minőségű süteményt, azoknak a kávésoknak, akik készpénzzel fizetnek, 3 fillérért szállítják.

Tekintettel arra, hogy fölötte valószínűtlen, hogy a pékek a készpénzzel rendelkező kávésoknak ráfizetéssel szállítanának, tehát a detail-árusításnál a polgári hasznon kívül legalább 70 százalékos árdragítást követnek el.

Hatalmas árdragítást követnek el a pékek egy kevésbé elterjedt cikkel, a *zsemlemorzsaival is*. Ezt csupán néhány nagyobb cég gyártja, főleg azok, amelyek tápszergyártással is foglalkoznak. A zsemlemorzsa a leggyengébb minőségű fehér lisztből készül, amelynek kilója 30 fillér alatt van, azonkívül ennek a készítésénél belekeverik a megmaradt öreg sütemények jelentékeny részét is.

A zsemlemorzsa kilóját polgári haszonnal

együtt 50—60 fillérért árusíthatnák a pékek és a viszonteladók, ehelyett azonban 1 pengőt számítanak kilójáért.

Egyes gazdagabb péküzemek, elsősorban a Királyutcai *Glasner Miksa Rt.* iparszerűen foglalkoznak pénzkölcsönzéssel is. Természetesen anélkül, hogy ehhez bármiféle iparendéellyel rendelkeznének. Ezek a cégek kisebb-nagyobb pénzkölcsönöket nyújtanak megszorult vendéglősöknek és kávésoknak. Azután

kötelezik a készpénzhitelt igénybe vevő kávést vagy vendéglőst, hogy a sütemény szükségletüket csak tőlük szerezhetik be és ezt is olyan felemelt magas áron, hogy ez a felár a folyósított összeghez képest évi 60—70%-os uzsorakamatnak felel meg.

Ezt a „banküzletet“ a leginkább kultiváló *Glasner Miksa Rt.*-ről egyébként az egyik szemfüles hetilap a múlt évben megírta, hogy idegen tollakkal ékeskedik, amennyiben már

évek óta jogtalanul használja, tehát bitorolja a magyar királyi udvari szállítói címet.

Mindezek után azt hihetné az ember, hogy ez az ipar legalább megfizeti munkaerőit. Pedig amíg a minitmás munkabér életbe nem lépett,

nem volt ritkaság a heti 6—8 pengős fizetés és az erős túlórázás sem.

A *Győző Dezsőné* ömértósága tulajdonában lévő *Lipótkörúti Glasner Ede Rt.* például a múlt évben az

egész sütőszemélyzetét kicserélte. *Az új személyzet fizetése 20—30%-kal volt kevesebb, mint az előzőé, levévés volna azt hinni azonban, hogy ilyen hatalmas megtakarításoknak meg van a nyoma a mérlegben. De-hogy. Legfeljebb a telekkönyvben lesz meg, ahol majd bizonyára rövidesen még néhány ingatlant fognak át-írni a szociálisan gondolkodó méltóságos asszony nevére.*

Élesztőkartell

Soha egy kartell körül még annyi sajtóháborúság nem folyt, mint éppen az összesen két tagból álló élesztőkartell körül. Külön röpiratok jelentek meg, amelyek kizárólag ennek a két családnak a Gschwindt és Moskovits családoknak a monopóliumával foglalkoztak. A parlamentben *Czirják Antal* szociálisan gondolkodó képviselő) interpellált. Közbeszólások alkalmával számtalanszor emlegették a kartellt és Moskovitsékat. Adóközmetikázási, illetőleg *adócsalási vádak hangzottak el*. Kommunikék jelentek meg pro és kontra. Nyilatkozatok, rektifikációk. Megpróbálkoztak lapok indexrehelyezésével. Ez is eredménytelen volt.

Szóval ezzel a kartellel kapcsolatban már sok mindenféle történt. Csak egy nem. Sajtóper.

*Egyetlenegy sajtóper nem indítottak eddig meg
a súlyosabbnál-súlyosabb vádakkal illetett kar-
tellt agok.*

Egyetlenegy rágalalmazási pert nem tárgyalt még a budapesti törvényszék a Gschwindt vagy a Krausz-Mosko-

vits gyár által tett feljelenés alapján. Czirják Antal képviselőre ráfogták, hogy téves információk alapján vádaskodott. De azért nem hallottunk róla, hogy emiatt kikérték volna a Ház mentelmi bizottságától. Számos élesnél-élesebb újságcikk megjelenése óta már több mint az obligát 90 nap telt el. De azért az érdekelt gyárak fülebotjukat sem mozgatják.

Minek is? A vádak elhangzanak, kiabálnak, ordítanak, bántanak, — de azután elfelejtődnek. Vizsgálat nem indul, sem a megvádoljak ellen, sem az esetleg alaptalanul vádlók ellen. *Több mint két évtizeddel a régi békeévek után az önérzet nagyon ritka valami lett.*

Az élesztőkartell urai eddig is, két metódust, követték. Vagy befogták a fülüket, és behunyták a szemüket, nehogy a vádakról tudomást kelljen szerezniök, vagy nagyhangon kiabálva válaszoltak, hogy majd meglátja a világ mit csinálnak, hogy ütnek vissza, hogy szereznek elégtételt maguknak — *és azután nem csináltak semmit.* Sokkal helyesebbnek tartották nyugodtan tovább ülni, továbbra is élvezni ennek a monopolisztikus helyzetben lévő kartellnek az előnyeit és gyűjteni a milliókat.

*

Élesztőt Magyarországon jelenleg csupán két gyár jogosult gyártani. Az egyik az *Eisele-féle* polgári pörökből és bűnvádi feljelentésekből közismert *Balonyi* Ágoston vezérigazgattása alatt működő Gschwindt-gyár, a másik az a Krausz-Moskovits rt., amely a múlt évben alaposan diszkreditálta a külföldön az egész magyar ex-

portáló ipar jóhírnevét azzal, hogy a *Palesztinába irányított főzelékszállítmányai egytől-egyig rothadt és élvezhetetlen állapotban érkeztek meg a címzettekhez.*

Ez a két gyár megegyezett egymással a toronymagas ár kérdésében és ebből a megegyezésből lett a kartell.

Az élesztőgyárosok majdnem, 1.000% haszonnal dolgoznak. Ez a két gyár csupán az élesztővel mint nem is főcikkükkel évi 4 millió pengő hasznot szerez magának azáltal, hogy a legszegényebb néprétegek, az éhező munkanélküliek és a kemény testi munkát végző munkások legfőbb és talán egyetlen eledelét, a kenyeret drágábbá teszik.

Ez a két „*hatalmas szociális érzékkel*“ rendelkező gyár

a polgári haszonnal 14 fillérből előállítható élesztőt a kincstári illeték levonásával 1 pengő 20 fillérért hozza forgalomba.

Ez a két gyár ugyanakkor, amikor rengeteg komoly tőke parlagon hever, az aránylag kis investíciót igénylő élesztőgyártással, az éhező és nélkülöző néprétegek fil-léreiből milliókat harácsol össze.

Az élesztőgyártás nem nagy tudomány. Körülbelül 50 ezer pengőt érő berendezés kell hozzá és engedély. Az engedély kiadása bizonyos előfeltételekhez van kötve, de egyáltalán nem elérhetetlen. Hogy Gschwindéknak és Moskovitséknak még sincsen konkurensük annak az az egyszerű magyarázata, hogy

minden olyan esetben, amikor valamelyik vállalat gyártási engedélyt szerzett, esetleg már be is rendezkedett, a kartel hatalmas lelépési díj ellenében megszerezte tőle az engedélyt, szükség esetén pedig megvette és megsemmisítette az egész berendezést is.

A hatalmas élesztőkartellt más veszély is fenyegette: *feltalálták az élesztőnek száraz úton való előállítás módját.* — Ez ellen pedig úgy védekeztek a kartell urai, hogy egyszerűen megvették a 114621 számú erre vonatkozó megadott magyar szabadalmat! Természetesen nem azért, hogy fel is használják.

Az évi sok milliót jövedelmező kartell egyik gyárának elnöke vezérigazgató főrésztvényese nem is magyar ember, hanem: *román állampolgár.* Ennek egyszerűen az az oka, hogy miután román állampolgárnak Magyarországon lehet gyára, de Romániában magyarnak tehát — miután Moskovitséknak Aradon is gyáruk van — fontosabbnak és előbbrevalónak tartotta az üzleti érdeket annál, mint hogy a magyar állampolgárságot megszerezze. Igazán nem kell túlzottan nacionalistának lenni ahhoz, hogy az ember erre nyugodtan rámondhassál: *gusztus dolga.*

Rizskartell

Azért vesszük éppen a rizs toronymagas árát bonckésünk alá, mert szintén elsőrendű közszükségleti cikk. A rizs egyike a legtáplálóbb ételeknek. Hatalmas tápértékét mi sem bizonyítja jobban, mint hogy Japánban, sőt Délolaszország egyes részein is, egész néposztályok jóformán kizárólag rizsen élnek.

A magyarországi rizstermelés százalékszerűleg teljesen elenyésző, úgyhogy

hazai rizsellátásunk jóformán kizárólag olaszországi importra szorítkozik.

Az 1935. évben 200 ezer q-t, míg az 1936. évben 160 ezer q rizst importáltunk.

A rizsfogyasztás 25%-os csökkenésének az oka nem az általános gazdasági depresszió, hanem elsősorban, csak egy a rizskereskedelmet monopolisztikusan kezében tartó társaságnak az árpolitikája.

Ez az árpolitika egyszerűen árdrágításból áll.

A rizsimportot és így jóformán az egész rizskereskedelmet a Budapesti Rizshántolóalmok Elszámolási Irodája tartja kézben.

*Magyarországra rizst importálni senki másnak
nem áll módjában.*

Ezt a jogot azután ez az elszámolási iroda, illetve helyesebben kartelliroda — amelyet 3—4 vezető malmunk tairft fenn — alaposan ki is használja.

*Az elsőrendű rizs kilója ma Budapesten 1.20 P,
ugyanakkor amikor ezt a rizst Olaszországban
mázsánként 100 líráért árulják.*

Ez az 1.20-as ár is már egy 10 filléres árleszállítás; eredménye, amit akkor határozott el a kartell, amikor az Árelemző Bizottság működését megkezdte.

A kilónként 1.20 pengőért árusított rizst, a kartell mázsánként 84 pengős áron szállítja a viszonteladóknak. Természetesen kizárólag készpénzért. (Másutt úgyszemint vásárolhatnak!) Nézzük csak kissé, mennyibe is kerül ez a 84 pengős rizs és mennyiért is lehetne azt, tisztességes polgári haszonnal a viszonteladók útján a magyar fogyasztóközönség rendelkezésére bocsájtani? Persze ez csak úgy volna lehetséges, ha a kartell urai nem ragaszkodnának oly görcsösen ahhoz, hogy évenként: csak a rizshántolásból több millió pengőt vágjanak zsebre.

Beszerezési ár 100 lira	18 pengő
cca 50% felár	9 pengő
összesen:	27. pengő.

Refactia és olasz exporttámogatás címén ebből

lejön cca.	5 pengő
------------	---------

Marad	22 pengő.
-------	-----------

Ehhez hozzájön:

Fuvarétel cca.	5 pengő
----------------	---------

Őrlési díj cca.	5 pengő
Vám cca.	6 pengő
összesen:	38 pengő.

Ennyibe kerül ténylegesen a 84 pengős rizs.

Megjegyezzük, hogy a 6 pengős vámtarifa csak a kartell tagjaira vonatkozik, mert különben 15 pengő a rizs mázsánkénti hivatalos vámtétele. Hasonlóan állami kedvezményben részesül ez a „*támogatásra szoruló*“ kartell, az őrlési díj megállapításánál is.

Az évenként több millió pengő hasznot zsebrevágó kartelltagok azzal indokolják a rizs beszerzési és eladási ára között fennálló hatalmas, több mint 120%-os árdifferenciát, hogy ők a rizst mégegyszer megrostálják. Ez az indokolás esetleg megfelelhethet a kajászóröcsögői specerájosnak, de nem volna szabad, hogy megfeleljen az Árelemző Bizottság és az illetékes minisztériumok részére. Szakember pedig csak mosolyogni tud rajta.

Teljesen érthetetlen, hogy az ilyen milliókat zsebrevágó, monopóliumokat élvező kartelleket, — ha már az ár mesterséges letörését nem tartja a kormány vagy az Árelemző Bizottság feladatának — miért) gazdagítanak a kincstár terhére még továbbmenően is hatalmas vám- és őrlési kedvezményekkel? És érthetetlen, hogy *miért nem teszik minden kereskedőnek lehetővé az ennyire fontos cikknek az importját?*

Miért ölik meg a szabadkereskedelmet? Az egészséges szabad kereskedelem azután úgyis saját magától eltüntetné ezeket az uzsora árakat.

Ismételten követeljük, hogy ne csak a rizs, hanem minden közszükségleti cikknek a kartelljét vegyék leg-sürgősebben revízió alá és amelyiknél árdrágítás esete forog fenn. annak a kartellnak a további létezését kormányintézkedéssel szüntessék meg.

Le kell törni a drágaságot, hogy a lehetetlenül alacsony jövedelmek mellett tengődő lakosság megélhetése könnyebb legyen.

Hol a hiba?

„A termelőeszköz- felhasználása és a munka honpolgári kötelezettség, s az egyén csak akkor részesülhet az alkotmány védelmében, ha e kötelességének eleget tesz. s a saját maga s egyúttal a köz javára dolgozik.“

A mai magyar életnek egyik legnagyobb és alapvető hibája az, hogy a három munkásság, a földmunkás, az ipari munkás és a szellemi munkás, egymásban, nem felebarátot és sorstársat, hanem ellenfelet, sőt ellenséget látnak.

Politikusainknak legfontosabb és mindennél előbbrevaló feladata kellene, hogy legyen: *közös nevezőre hozni a három munkásságot.*

Az. ipari mirnkástömegeket vissza kell vezérelni a nemzeti eszméhez, a szellemi munkásságot vagyis a kö-

zéposztályt pedig újra rá kell szoktatni a szociális gondolkodásra.

1918. óta elterjedi tévhit az, hogy ami szociális az nem lehel nemzeti és ami nemzeti az nem lehet szociális.

Ez a minden logikát ősi realitást nélkülöző tévhit az oka annak, hogy két évtized óta az ország két ilyen hatalmas néptömege, mint az ipari munkásság és a középosztály látszólag megközelíthetetlen távolságban állnak egymástól. Vannak, akiknek érdekében, áll. hogy ez a két külön-külön is hatalmas osztály ne közeledhessék egymáshoz. Ezek azok azután, akik tüzzel-vassal megakadályoznák mindenkor ennek a rengeteg kárt okozó tévhitnek a megdöntését.

Kétségtelen, hogy a devalváció utáni években felháborító munkáskizsákmányolás folyt. Ezt használták fel uszító agitátorok arra, hogy a megfelelő elméleti képzettséggel nem rendelkező és jogosan elkeseredett munkástömegeket megtévesszék. Destruktív munkájukkal elérték, hogy a munkás a kizsákmányoló tőkést magával a nemzettel azonosította és ilíymódon a nemzeti eszme ellen fordult.

A trianoni nemzetkatasztrófa korában a magyar középosztály ösztönösen a legnemzetibb alapokra helyezkedett és az Orosz-szovjet, valamint a borzalmas emlékű magyar kommunizmus folytán a szociális eszme uralma hosszú időre elválaszthatatlanul összekapcsolódott előtte a nemzetellenesség fogalmával.

Így sikerült mesterségesen éket verni a munkásság

és a hivatalnok osztály között. A munkásosztály azt hitte, hogy a szociális eszme a nemzetivel összeegyeztethetetlen; a nemzeti alapon álló magyar középosztály pedig félrevezettségében helytelenül a szociális eszme ellen fordult.

Pedig a középosztálybeli polgárság volt mindenkor az, amely a legveszedelmesebb helyzetben, — mintegy két mozgásban lévő fogaskerék közé szorulva — őrlődött. Nagyon régen tart már a tőke és a munka hatalmas harca. Ez a régóta tartó háború bármelyik fél győzelmével is végződött volna, az a középosztály teljes megsemmisülését vonta volna maga után. A tőke győzelme esetében mint a legszervezetlenebb osztály teljesen elproletarizálódott volna, a munkásság forradalmának győzelme esetében pedig, a polgársághoz való tartozásnak a ténye, a lámpavasra való küldést jelentette volna.

A mai generációra vár a nagy feladat: *egy táborba hozni a földművest, munkást és középosztálybelit.* A munkásságnak be kell látnia, hogy a tőke elleni nagy szabadságharcát csak a nemzeti eszmék jegyében vívhatja meg. És, ha a tőkés — vakságában — a gazdasági kizsákmányolás fegyveréhez akarna nyúlni, akkor a polgárság feladata, a saját és a nemzet egyeteme® érdekeinek védelmében megragadni a tőkés kezét és a történelemre való hivatkozással megmentőt emlegetni. Ha a polgárság ezen igyekezetében, a munkássággal való sorsközössége felismerésének következtében, azzal szövetséget köti, akkor a nemzet dolgozóinak egyetemét képviseli és feltétlenül diadalt is arat.

Forradalom van.

Forradalom van. Ez a forradalom már vagy húsz éve tart és eltarthat még egyszer, kétszer, vagy akár háromszor húsz évig is. Hogy hogyan fog végződni és mi fog kialakulni, azt egyelőre nem is tudhatjuk.

Miniden változás — forradalom. És változás mindig van vagy lesz, amikor is a változás szükségessége fennforog. A mai nagy nyomorúság és a fejtetőre állított helyzet saját bőrünkön tapasztalható módon érvelnek amellet, hogy a változtatások szükségessége igenis fennforog. Jelenleg,

három egymástól teljesen különböző módon, a világ három különböző részén keresik az emberi együttélés új, mainál jobb feltételeit.

Ez; a három hely: *Szovjetország, az európai fascista államok és az USA. Sztálin, Mussolini és Roosevelt* mindhárom, más és más módon akarja az elkövetkező generációkat elviselhetőbb élettel megajándékozni.

Ezek az egymástól független kísérletek a megdönthetetlen bizonyítékai annak, hogy a változtatások szükségességét mindenütt látják és érzik. A többi államok

egyelőre a csendes és kevésbé csendes szemlélők szerepét töltik be. Várnak még és lesik a különböző kísérletek eredményét, hogy azután a legeredményesebb megoldáshoz csatlakozzanak.

Tekintve, hogy az emberi elme teljesítőképessége korlátlan és hogy a kívánt fejlődést, mindig épen olyankor produkálja, amikor annak aktualitása és szükség-szerűsége bekövetkezett, tehát bízhatunk benne, hogy a majdnem mindenki, de feltétlenül minden állam által szükségelt *Nagy Változás* be fog következni.

A fejlődést sohasem az egyén, hanem mindenkor a történelmi szükség-szerűség hozza létre. Ugyanígy az eszme csak akkor tud elterjedni, ha eljövetele szükségessé vált. A kapitalizmus csak akkor tudta felváltani a feudalizmust, amikor a feudalizmus már nem tudta eltartani az emberiséget. És ugyanígy

történelmi szükség-szerűség, hogy a liberalkapitalizmus, amelyik a XIX. században rohamlépésekkel vitte előre a világot, de a XX. században már csődöt mondott, szintén átadja helyét egy új világrendnek.

Nevezhetjük ezt az új világrendet akár neokapitalizmusnak is.

A *Nagy Változás* elsősorban gazdasági) téren fog megindulni. És az új gazdasági világrend majd ki fog termelni a maga számára egy megfelelő politikai rendszert, valamint) egy új filozófiai és erkölcsi világszemléletet. *Az új világszemléletből azonban el kell tűnnie annak az ultramaterializmusnak, amely jelenleg a liberálkapitalizmus filozófiai kiegészítését képezi.*

Quo vadis homo?

Kétféle embertípus van ma. *Látók és nem látók.* A látók azok, akik bevallják, hogy valami nincsen rendben, a nem látók nem szólnak egy szót sem. A nem látók hatalmas osztálya újból két alosztályra oszlik: *akiknek hályog van a szemén és akik zárva tartják a szemüket.* Akiknek hályog van a szemén, ezek: *a buták, tudatlanok és egocentrikusak.* Akiknek hályog van a szemén azok emlékeztetnek arra a jó öreg grófra, aki amikor *Széchenyi* István gróf a *Lánchíd* építését javasolta, avval ellenezte azt, hogy „*nem érdemes már erre a pár évre.*“ Akik zárva tartják a szemüket; azok a húsos fazék körül ülők közül kerülnek ki. Ők nagyon jól tudják, ismerik a bajokat. De nekik megfelel, konvemijál a jelenlegi állapot és nem törődnek az emberek százmillióival, csak saját magukkal. Zárva tartják a szemüket, hogy ne lássák a bajt. Ezek arra a gazdag emberre emlékeztetnek, aki azt mondotta, hogy ne engedjenek eléje koldust, mivel nem tud éhező embert látni mert akkor megszakad a szíve. Csak úgy ne jár-

janak ezek a *szemet* szándékosai ki nam nyitó gaz-emberek, mint az a kisgyerek, aki mikor megjelent a farkas, behunyta a szemét, hogy ne lássa és azt hitte, hogy ha nem látja, akkor a farkas nincs is ott. A farkas pedig közben kényelmesen széttépte és felfalta.

A látók hatalmas tömegénél is két főosztályt szoktak megkülönböztetni: *bal* és *jobboldalit*. A baloldali tulajdonképpen a marxista, a jobboldali pedig, aki az államszocializmust tartja az egyedül üdvözítő megoldásnak. De

*nagyon sokan vámnak, akik se nem. marxisták,
se az államszocializmust nem kívánják és mégis
bal vagy jobboldalinak érzik magukat,*

Ezek azután — legyenek akár a bal, akár a jobboldalhoz tartozók, megértik egymást! Vagy legalább íb sokban egyetértenek.

Egyetértenek elsősorban abban, hogy *az egyen értéke önmagában van.*

Az állam legfőbb, sőt talán egyedüli kötelessége az, hogy olyan konszolidált világot teremtsen, amelyben aa emberegyén a benne rejlő értékeket maradéktalanul napvilágra hozhatja.

A gazdasági életben a tehetségesebbnek kell győznie és a vezető pozíciókat az arra legérdemesebbeknek kell betölteniök. Ezt hosszú ideig a „*laissez faire, laissez passer*“ elve alapján semleges harmadikként álló állam biztosította is. Ma azonban, amikor azóta nagy versenyek halmozódtak fel, amikor a verseny már teljesen elvesztette szabad jellegét amikor az esetek 99%-

ában előre megjósolható a győztes, amikor a „szabadverseny“ csúf, egyenetlen handicappé fajult, ez már nem elegendő. Ma, az anyagilag gyengébbnek igenis szüksége van, hogy az állam a hóna alá ntyúljon és valahogy egalizálja a pecuniáris differenciák által előállott előnyökéit. Az államnak meg kell találnia a módját, hogy újból a tehetségesebbek győzzenek.

Az akár a bal, akár a jobboldalom lévők, de he-lyesen látók egyetértenek abban, hogy

*még a mai materialisztikus világnézet mellett
is, az emberiség, legdrágább kincse és eszménye
az erkölcs és az etika.*

Ez az, amit meg kell őrizni és ennek kapcsán fejleszteni az emberekben a szellemi és erkölcsi nemesbülésre irányzott törekvést.

Minden igaz meggyőződést tisztelni kell. *Még nézetkülönbség esetén sem volna szabad megsérteni azt a szeretetet, amely az embereket egy anya gyermekei gyanánt fűzi egymáshoz.*

Az emberi nem boldogságát a felebaráti szeretet elve alapján kellene elősegítem és végül megvalósítani.

A jótékonyt nem alamizsna osztogatásban kell gyakorolni, hanem olyan intézmények létesítésében, amelyek nélkülözhetővé teszik mindazt, amit közönséges értelemben jótékony cselekménynek szoktunk nevezni.

Sok minden másképp volna, ha: minden ember megtanulná méltányolni mindazt, ami emberi. *Ha tudomásul*

vennék, hogy mindenki annyit ér, amennyi a belső értéke.

Milyen szép volna azt keresztül vinni — már a gondolati maga is gyönyörű — hogy az egész emberiség képezzem egy boldog, megelégedett családot. És, mint ahogy a család egyes tagjainak sem kell lemondaniuk — sőt nem is tudnak — egyéniségükről, úgy az egyen nemzeteknek sem kell lemondaniuk individualitásukról.

A nemzetek egymás leigázása és elpusztítása helyett a békés fejlődés és szellemi haladás terén versenyezhetnének egymással.

Mi kellene mindehhez? Nem is olyan sok. Csupán annyi, hogy a tisztességesen gondolkodók és helyesen látók összeálljanak és összefogjanak. És azután a hályogosok szemeiről levegyék a hályogot, a szemet szándékosan behunyva tartók szemét — ha pedig kell, akár erőszakkal is — kinyissák.

Ennek el kell következnie. De sürgősen, mert már a nagy mutató is veszélyesen közeledik a 12-es felé. És ha odaér, akkor már hiába, mondjuk el, hogy: *Quo vadis homo?*

Tartalomjegyzék:

Előszó — Ne tovább — Megbolondult! a világ	5
Magyarország	9
Számok, amelyek mindenednél többet motnidanak	14
1937-es fényképfelvételek: Moulin Rouge	15
„ „ Keleti pályaudvar	18
“ London	18
„ „ Új-Lipótváros	19
Kartelliroda	19
„ Személyvonat	20
Teleki-tér	22
Angyalföld	22
Dólamerika	22
Parlament	23
Hadikölcsönvalorizáció	24
Új belső kölcsönt!	27
Igazságosabb jövedelemmegoszlást!	29
Uzsora	35
Drágaság	45
Pékkartell	47
Élesztőkartell	51
Rizs kartell	56
Hol a hiba?	59
Forradalom van.	52
Quo vadis homo?	54